

LES 4

PERFECTUM EN PLUSQUAMPERFECTUM VAN ΛΟΥΩ

FUTURUM EN AORISTUS VAN MUTA-STAMMEN

PARTIKELS

VRAAGWOORDEN

PRAEPOSITIES

A. GRAMMATICA

1. Perfectum en Plusquamperfectum Activi van λούω

Indicativus perfecti

λέλουκα	ik heb gewassen
λέλουκας	jij hebt gewassen
λέλουκε(ν)	hij (zij, het) heeft gewassen
λελούκαμεν	wij hebben gewassen
λελούκατε	jullie hebben gewassen
λελούκασι(ν)	zij hebben gewassen

Indicativus plusquamperfecti

ἐλελούκη	ik had gewassen
ἐλελούκης	jij had gewassen
ἐλελούκει(ν)	hij (zij, het) had gewassen
ἐλελούκεμεν	wij hadden gewassen
ἐλελούκετε	jullie hadden gewassen
ἐλελούκεσαν	zij hadden gewassen

Infinitivus perfecti

λελουκέναι	gewassen hebben
------------	-----------------

Opmerkingen:

1. Het perfectum geeft weer een toestand in het heden tengevolge van een handeling in het verleden: λέλουκα – ik heb gewassen, ik ben klaar met wassen.
2. Het plusquamperfectum geeft weer een toestand in het verleden tengevolge van een handeling in het voor-verleden: ἐλελούκη – ik had gewassen, ik was klaar met wassen.
3. Perfectum-vormen beginnen met een lettergreep die reduplicatie heet. De klinker in de reduplicatie is altijd een ε. Het plusquamperfectum heeft bovendien een augment. Als een werkwoord begint met een geaspireerde medeklinker (θ, φ, χ) begint de reduplicatie met de overeenkomstige ongeaspireerde stemloze medeklinker (τ, π, κ).

Voorbeelden:

Praesens	Perfectum	Plusquamperfectum
θεραπέω	τεθεράπευκα	ἐτεθεραπέυκη
φυτεύω	πεφύτευκα	ἐπεφυτεύκη
χορεύω	κεχόρευκα	ἐκεχορεύκη

4. Als een werkwoord begint met twee medeklinkers gebruikt men doorgaans in plaats van een reduplicatie het augment. Het plusquamperfectum krijgt dan niet een extra-augment. De uitgangen zijn voor alle zes persoonsvormen van het plusquamperfectum anders dan die van het perfectum, zodat toch steeds zichtbaar is of we met een perfectum-vorm of met een plusquamperfectum-vorm te maken hebben.

Voorbeelden:

Praesens	Perfectum	Plusquamperfectum
στεφανώω	ἔστεφάνωκα	ἔστεφανώκη
ζητέω	ἔζητήκα	ἔζητήκη

5. Als een werkwoord begint met een klinker, is de reduplicatie gelijk aan het augment.

Het augment bij werkwoorden die met een klinker beginnen is niet een ε (augmentum syllabicum genoemd), maar het augment bestaat in dat geval uit een verlenging van de beginklinker (augmentum temporale genoemd), en wel als volgt:

augment + α, ε of η wordt η

augment + ο of ω wordt ω

augment + ι of υ blijft ι resp. υ, met dien verstande dat het

resultaat altijd een lange ι resp. υ is. Met andere woorden: korte begin-jota of begin-upsilon wordt verlengd, maar lange begin-jota of -upsilon blijft

ongewijzigd.

Voorbeelden:

Praesens	Imperfectum	
ἄγω	ἤγον	voeren, brengen
εὕρισκω	ἤυρισκον	vinden
ἤκω	ἤικον	komen
ὀνομάζω	ὀνόμαζον	noemen
ὠθέω	ὠθεον	stoten
ἰδρύω	ἰδρυον	oprichten, stichten
ὑγιαίνω	ὑγίαινον	gezond zijn

2. Futurum en Aoristus Activi van stammen op een muta.

We hebben bij de vervoeging van λούω gezien dat de uitgangen van futurum en aoristus een sigma bevatten: λούσω, ἔλουσα. Als de stam van het werkwoord niet eindigt op een klinker maar op een medeklinker, leidt dit voor de spelling tot het volgende:

1. gutturaal (γ, κ, χ) + σ wordt ξ
2. labiaal (β, π, φ) + σ wordt ψ
3. dentaal (δ, τ, θ) voor σ valt weg.

Voorbeelden:

praesens	futurum	aoristus	
τρίβω	τρίψω	ἔτριψα	wrijven
πέμπω	πέμψω	ἔπεμψα	zenden
γράφω	γράψω	ἔγραψα	schrijven
λέγω	λέξω	ἔλεξα	zeggen, spreken
διώκω	διώξω	ἔδίωξα	achtervolgen
ἄρχω	ἄρξω	ἤρξα	beginnen, heersen
ψεύδω	ψεύσω	ἔψευσα	liegen
πείθω	πείσω	ἔπεισα	overreden

3. Enige partikels

ὁ μὲν... ὁ δὲ	de een... de ander
οἱ μὲν... οἱ δὲ	sommigen... anderen

4. Vraagwoorden

πόθεν; waarvandaan?	ποῦ; waar?	ποῖ; waarheen?
---------------------	------------	----------------

5. Praeposities

In het algemeen kan men zeggen dat praeposities die een antwoord geven op de vraag *waarvandaan?* de genitivus bij zich hebben, praepositie die antwoord geven op de vraag *waar?*, de dativus en praeposities die antwoord geven op de vraag *waarheen?* de accusativus.

met genitivus		met dativus		met accusativus	
ἐκ, ἐξ	uit	ἐν	in, op	εἰς	naar
ἀπό	van... af	σύν	met		
πρό	vóór				
ἀντί	in plaats van				
παρά	van... af	παρά	bij	παρά	naar... toe, langs
πρός	van... af	πρός	bij	πρός	naar... toe

B. VOCABULARIUM

ἄγγελος, ὁ	bode	αἰχμάλωτος, ὁ	krijgsgevangene
ἄγριος	wild	ἀπολαύω	genieten
ἀγρός, ὁ	akker	Ἀπολλόδωρος, ὁ	Apollodorus
ἀδελφός, ὁ	broer	Ἀριστείδης, ὁ	Aristides
Ἀθηνᾶ, ἡ	Athene (godin)	ἄρχω	beginnen, heersen

Ἀσία, ἡ	Azië	Μίλητος, ἡ	Milete
ἀσχόνη, ἡ	schande	Ξενόφιλος, ὁ	Xenophilus
βιβλίον, τό	boek	ὀνομάζω	noemen
βλέπω	zien	ὄπλον, τό	wapen
Βυζάντιον, τό	Byzantium	οὐκέτι	niet meer
γεραῖός	oud	οὐρανός, ὁ	hemel
γῆ, ἡ	aarde, land	πεδῖον, τό	vlakte
γράφω	schrijven	πεῖθω	overreden
Δαρεῖος, ὁ	Darius	πελταστής, ὁ	lichtgewapende
δειλός	laf	πέμπω	zenden
δεῖπνον, τό	maaltijd	πλέω	varen
Δελφοί, οἱ	Delphi	πλοῖον, τό	schip
διδάσκαλος, ὁ	leermeester	πολέμιος, ὁ	vijand
διώκω	achtervolgen	ποταμός, ὁ	rivier
ἐκκλησία, ἡ	volksvergadering	πρόβατον, τό	schaap
ἐνιαυτός, ὁ	jaar	ῥάδιος	gemakkelijk
ἐπιστολή, ἡ	brief	Ῥόδος, ἡ	Rhodos
ἐπτά	zeven	σατράπης, ὁ	satraap
ἔστηκα	ik sta	σημεῖον, τό	teken
εὕρισκω	vinden	στλήλη, ἡ	zuil
ἔχω	heb	στρατηγός, ὁ	veldheer
ἦκω	komen, gekomen zijn	συκῆ, ἡ	vijgeboom
Θεόδωρος, ὁ	Theodorus	σύμμαχος, ὁ	bondgenoot
θηρεύω	jagen	Συράκουσαι, αἱ	Syracuse
Ἰβυκος, ὁ	Ibycus	τοξεύω	schieten
ἰδρύω	zweten	τρέχω	lopen
κρήνη, ἡ	bron	τρίβω	wrijven
Κῦρος, ὁ	Cyrus	τρόπαιον, τό	zegeteken
κομάρχης, ὁ	burgemeester	ὑγιαίνω	gezond zijn
κώμη, ἡ	dorp	Φαιδρός, ὁ	Phaedrus
λέγω	zegen, spreken, noemen	φάρμακον, τό	vergif, geneesmiddel
Λευκίππος, ὁ	Leucippus	φιλόσοφος, ὁ	wijsgeer
λόγος, ὁ	woord, redevoering	Χίος, ἡ	Chios
μαθητής, ὁ	leerling	ψεύδω	bedriegen
μηκέτι	niet meer	ὠθέω	stoten
μηγύω	aanbrengen, verraden		

C. OEFENINGEN

1. *Werkwoordsvormen**Benoem en vertaal*

πεπαιδεύκαμεν	pf. ind. act. 1p	wij hebben opgevoed
ἐτεθύκατε	ppf. ind. act. 2p	jullie hadden geofferd
πέπαυκας	pf. ind. act. 2s	jij hebt doen ophouden
κεχορεύκασιν	pf. ind. act. 3p	zij hebben gedanst
ἐπεπιστεύκαμεν	ppf. ind. act. 1p	wij hadden vertrouwd
ἐτεθεραπεύκασαν	ppf. ind. act. 3p	zij hadden vereerd
ἐπεφυτεύκει	ppf. ind. act. 3s	hij had geplant
ἐδεδουλεύκατε	ppf. ind. act. 2p	jullie waren slaaf geweest
λελυκέναι	pf. inf. act.	te hebben losgemaakt
ἐπεφονεύκεις	ppf. ind. act. 2s	jij had vermoord
ἐκεκελεύκαμεν	ppf. ind. act. 1p	wij dadden bevolen
πεφονεύκατε	pf. ind. act. 2p	jullie hebben vermoord
πεπαυκέναι	pf. inf. act.	te hebben doen ophouden
κεχορεύκατε	pf. ind. act. 2p	jullie hebben gedanst
πεπαίδευκας	pf. ind. act. 2s	jij hebt opgevoed
λελουκέναι	pf. ind. act.	te hebben gewassen
ἤρξατε	aor. ind. act. 2p	jullie begonnen (a)
ἔτριψαν	aor. ind. act. 3p	zij wreven (a)
πέισειν	fut. inf. act.	te zullen gehoorzamen
πέμψειν	fut. ind. act.	te zullen zenden
ψεύσεις	fut. ind. act. 2s	jij zult bedriegen
πέισετε	fut. ind. act. 2p	jullie zullen overreden
ἐπέμψατε	aor. ind. act. 2p	jullie zonden (a)
πέμψατε	aor. imp. act. 2p	zendt! (a)
ἐδίωξεν	aor. ind. act. 3s	hij achtervolgde (a)
γράψουσι	fut. ind. act. 3p	zij zullen schrijven
ἐλέξατε	aor. ind. act. 2p	jullie spraken (a)
διώξαι	aor. inf. act.	te achtervolgen (a)
ψεδσον	aor. imp. act. 2s	bedrieg! (a)
τρίψειν	fut. ind. act.	te zullen wrijven

ἄρξον	aor. imp. act. 2s	begin! (a)
πέμψομεν	fut. ind. act. 1p	wij zullen zenden
πείσομεν	fut. ind. act. 1p	wij zullen overreden
ἐπέμψαμεν	aor. ind. act. 1p	wij zonden (a)
γράψατε	aor. imp. act. 2p	schrijft! (a)
γράψεις	fut. ind. act. 2s	jij zult schrijven
πείσει	fut. ind. act. 3s	hij zal overreden
ἔψευσεν	aor. ind. act. 3s	hij bedroog (a)
ἔψευσαν	aor. ind. act. 3p	zij bedrogen (a)
λέξετε	fut. ind. act. 2p	jullie zullen spreken

2. Thema's

Vertaal in het Nederlands

1. Τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν ἀνδρεῖοί εἰσιν, οἱ δὲ δειλοί.
2. Ἀπολλόδωρος καὶ Θεόδωρος φίλοι ἦσαν· τῷ μὲν πολλοὶ ἀγροὶ ἦσαν, τῷ δὲ ὀλίγοι.
3. Τῶν Λευκίππου οἰκετῶν οἱ μὲν τοὺς ἵππους λελύκασιν, οἱ δὲ δένδρα καὶ ῥόδα πεφυτεύκασιν.
4. Ξενόφιλος, ὁ πλούσιος πολίτης, ἐδεδουλεύκει πολλοὺς ἐνιαυτούς.
5. Τῶνδε τῶν νεανιῶν οἱ μὲν ἐτεθηρεύκεσαν, οἱ δὲ ἐεχορεύκεσαν.
6. Οἱ Δαρείου στρατιωταὶ ἐστήκασιν ἐν τῷ πεδίῳ.
7. Οὐ κακὴ τύχη, ἀλλὰ κακαῖς ἐπιθυμίαις δεδουλευκέναι αἰσχύνην φέρει.
8. Πεφύτευκας μὲν, ὦ γεραῖέ, τήνδε τὴν συκὴν τῶν δὲ καρπῶν οὐκέτι ἀπολαύσεις.
9. Στεφάνοις τεθεραπεύκαμεν τοὺς θεοὺς καὶ ἀεὶ θεραπεύσομεν.
10. Ἡ μὲν δέσποινα ἐκεκελεύκει τάδε τὰ ἱμάτια λούσαι, αἱ δὲ δοῦλαι οὐ λελούκασιν.
11. Ἐν τῇ ἀγορᾷ λευκὴ στήλη ἔστηκεν· νίκης σημεῖόν ἐστιν.
12. ὦ λησταί, Ἴβυκον, λαμπρὸν ποιητὴν, πεφονεύκατε· αἱ γέρανοι μνηύσουσι τόδε τὸ αἰσχρὸν ἔργον.
13. Πόθεν ἦκατε, ὦ ξένοι; ἐκ τῆς Ἀσίας ἤκομεν παρὰ Κύρου.
14. Ποῦ ἔθυσαν τὰ πρόβατα; ἐν τῇ ὕλῃ παρὰ τῷ ποταμῷ.
15. Ποῖ πλέομεν, ὦ κυβερνήτα; εἰς Μίλητον, πρὸς τὸν σατράπην.
16. Πόθεν τάδε τὰ βιβλία ἔχεις; παρὰ τοῦ διδασκάλου.

17. Ποῖ τὸν δοῦλον ἔπεμψας; εἰς Δελφούς, πρὸς τὸ ἱερόν.
18. Οἱ ἄγγελοι ἤκουσι παρὰ Ξέρξου πρὸς Ἀριστείδην.
19. Ὁ ἄγγελος παρὰ τὸν ποταμὸν εἰς Σπάρτην τρέχει.
20. Ἐν τῷ πεδίῳ παρὰ τῇ ἐλαίᾳ τρόπαιον βλέψεις.
21. Ἡ μὲν ἀδελφὴ τὸν λόγον ἔγραψεν, ὁ δὲ ἀδελφὸς ἔλεξεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.
22. Τόνδε τὸν σοφὸν διδάσκαλον οὐ ψεύσουσιν οἱ μαθηταί.
23. Πέμψον τοὺς τοξότας ἐκ τῶν πυλῶν εἰς τὸ πεδίον· διώξουσι τοὺς λήστας.
24. Οἱ σύμμαχοι τὸν τῶν Σπαρτιατῶν στρατηγὸν οὐκ ἔπεισαν· στρατιωτὰς οὐ πέμψει.
25. Κῶμαι ἦσαν πολλαὶ ἐν τῷ πεδίῳ παρὰ τὸν ποταμόν.
26. Ποῦ ἔστηκεν ὁ στρατηγός; ἐν τῷ ἱερῷ ἔστηκε σὺν τῷ κωμάρχη.
27. Εἰς οὐρανὸν τοξεύεις.
28. Ὁ στρατιωτὴς ἔστηκε πρὸ τῶν πυλῶν παρὰ τῇ κρήνῃ.
29. Πρὸ δείπνου θύσομεν τοῖς θεοῖς.
30. Ἄντι τοῦ παλαιοῦ βιβλίου νέον τῷ μαθητῇ ἔπεμψεν.
31. Σὺν ὀλίγοις πελτασταῖς οἱ Ἀθηναῖοι ἐδίωξαν τοὺς Πέρσας.
32. Τόνδε τὸν πιστὸν ἱατρὸν οὐκ ἔπεισαν τὸν τύραννον ψεῦσαι καὶ φάρμακον τρῖψαι.
33. Ἐν Συρακούσαις τύραννοι πολλοὺς ἐνιαυτοὺς ἤρξαν.
34. Ὀλίγους ἵππους ἔχομεν· ῥάδιον οὐκ ἔστι τοὺς πολεμίους διῶξαι.
35. Ποῦ οἱ αἰχμάλωτοὶ εἰσιν καὶ ποῖ πέμψεις; ἐν τῇ σκηνῇ παρὰ τοῖς ὀπίταις· πρὸς τὸν στρατηγὸν πέμψω.
36. Ὅδε ὁ φιλόσοφος ἐν τῇ αγορᾷ ἔλεξεν· πολλοὶ νεανῖαι ἤκουσαν τῶν λόγων.
37. Πρὸς μὲν τῇ οἰκίᾳ κρήνη ἔστιν, πρὸς δὲ τῇ κρήνῃ ἐλαία.
38. Παρὰ τὴν γῆν πλέομεν εἰς Συρακούσας πρὸς τὸν τύραννον.
39. Τὴν παρὰ θαλάττῃ κώμην ἐβλέψαμεν· ἐκ τῆς κώμης ἄγγελος ἤκει πρὸς τοῦ κωμάρχου.

Vertaal in het Grieks

1. Van de soldaten zijn sommigen dapper, anderen laf. Of (beter): Sommige soldaten zijn dapper, andere laf.

2. Apollodorus en Theodorus waren vrienden; de een had veel akkers, de ander weinig. (z.g.n. dativus possessivus)
 3. Van de slaven van Leucippus hebben sommigen de paarden losgemaakt, anderen bomen en rozen geplant.
 4. Xenophilus, de rijke burger, was vele jaren slaaf geweest.
 5. Sommigen van deze jonge mannen hadden gejaagd, anderen gedanst.
 6. De soldaten van Darius staan in de vlakte.
 7. Niet een slecht lot brengt schande, maar slaaf zijn van slechte begeerten.
 8. Weliswaar heb je deze vijg geplant, oude man, maar van de vruchten zul je niet meer genieten.
 9. Met kransen hebben wij de goden vereerd en zullen wij altijd vereren.
 10. De meesteres had weliswaar bevolen deze klederen te wassen, maar de slavinnen hebben (ze) niet gewassen.
 11. Op de markt stond een witte zuil; het is een teken van een overwinning.
 12. O rovers, jullie hebben Ibycus, de schitterende dichter, vermoord; de kraanvogels verkondigen deze afschuwelijke daad.
 13. Waar komen jullie vandaan, vreemdelingen? Wij komen uit Azië, van Cyrus vandaan.
 14. Waar offerden (a) zij de schapen? In het bos bij de rivier.
 15. Waar varen wij heen, stuurman? Naar Milete, naar de satraap.
 16. Waar heb je deze boeken vandaan? Van (de kant van) de meester.
 17. Waarheen zond (a) je de slaaf? Naar Delphi, naar de tempel.
 18. De boodschappers komen van Xerxes naar Aristides.
 19. De bode loopt langs de rivier naar Sparta.
 20. In de vlakte, bij de olijf, zul je een gedenkteken zien.
 21. De zuster schreef (a) de redevoering, maar de broer heeft (hem) in de vergadering uitgesproken/voorgelezen.
 22. Deze wijze onderwijzer zullen de leerlingen niet bedriegen.
 23. Zend (a) (sing.) de boogschutters de poorten uit de vlakte in; zij zullen de rovers achtervolgen.
 24. De bondgenoten gehoorzaamden (a) de generaal van de Spartanen niet; hij zal geen soldaten zenden.
 25. Er waren veel dorpen in de vlakte bij de rivier.
 26. Waar staat de generaal? Hij staat in het heiligdom met de burgemeester.
-

-
27. Je zult naar de hemel schieten. (een uitdrukking om te zeggen: je activiteiten leiden tot niets)
 28. De slodaat staat voor de poorten naast de bron.
 29. Voor de (niet vert.) maaltijd zullen wij aan de goden offeren.
 30. In plaats van het oude boek zond hij een nieuw (exemplaar) aan de leerling.
 31. Met weinig lichtgewapenden achtervolgden (a) de Atheners de Perzen.
 32. Zij overreedden (a) deze trouwe arts niet om de tyran te bedriegen en vergif te bereiden (lett. wrijven.).
 33. In Syracuse regeerden vele jaren tyrannen.
 34. Wij hebben weinig paarden; het is niet gemakkelijk de vijanden te achtervolgen (a).
 35. Waar zijn de krijgsgevangenen en waar zend je hen (niet vert.) heen? In de tent bij de zwaargewapenden; ik zal hen (niet vert.) naar de generaal zenden.
 36. Deze filosoof sprak (a) op de markt; Veel jonge mannen luisterden (a) naar zijn (vert. 'de') woorden.
 37. Bij het huis is een bron, en bij de bron een olijfboom.
 38. Langs het land varen we naar Syracuse, naar de tyran.
 39. Wij zagen (a) het dorp aan de zee; uit het dorp is een bode gekomen (pr.) van de burgemeester.
-